

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změní se po přijetí nového zákona o obchodních korporacích také pojetí výkonu funkce členů orgánů obchodních společností jako výkonu úplatného?

Podívali jsme se na to, zda nový zákon o obchodních korporacích, jež má nabýt účinnosti dne 1.1.2014, přinese i změnu v pojetí výkonu funkce člena orgánu společnosti jako úplatného. Stávající zákonná úprava není v tomto zcela jednoznačná, nicméně z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu lze dovodit, že výkon funkce je pojmově úplatný, pokud si strany výslovně nedohodnou bezúplatný výkon funkce. Nová právní úprava zavádí nové řešení, dle kterého má být výkon funkce v určitých případech bezúplatný, i když si toto strany výslovně nesjednaly.

„Odměny“ za výkon funkce podle současné právní úpravy

Základem současné právní úpravy práva na odměnu je kogentní ustanovení §66 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník („ObchZ“), v němž je mj. stanoveno, že *„vztah mezi společností a osobou, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního či jiného orgánu společnosti anebo společníkem při zařizování záležitostí společnosti, se řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě, pokud ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo ze zákona nevyplývá jiné určení práv a povinností.“*

Vzhledem k tomu, že mandátní smlouva (§ 566 odst. 1 ObchZ) je smlouvou, mezi jejíž pojmové znaky patří zaplacení úplaty za výkon činnosti mandatáře, lze v rámci přiměřeného použití tohoto ustanovení potom dovodit (jak také plyne z ustálené judikatury Nejvyššího soudu), že není-li výslovně sjednán bezúplatný výkon funkce, **je výkon funkce úplatný.**

Nebyla-li mezi společností a členem statutárního orgánu uzavřena smlouva o výkonu funkce nebo v ní chybí ustanovení o výši odměny, případně dalších plnění ze strany společnosti, přísluší členovi statutárního orgánu za výkon funkce v souladu s § 571 odst. 1 ObchZ **odměna, která je obvyklá** v době uzavření smlouvy za obdobnou činnost. Z odstavce 2 uvedeného ustanovení pak navíc plyne, že pokud ve smlouvě nebylo ujednáno jinak, **nárok na odměnu vzniká bez ohledu na to, zda činnost statutárního orgánu přinesla očekávaný výsledek, či nikoliv.**

Výše uvedené bylo potvrzeno i rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 31.01.2007 pod spis. Zn. 29 Odo 994/2005, v němž je uvedeno, že *„Z ustanovení § 66 odst. 2 ve spojení s § 566 odst. 1 obch. zák., ve znění účinném do 31. 12. 2000, vyplývá, že **nebyla-li mezi společností s ručením omezeným a jejím jednatelem uzavřena smlouva o výkonu funkce, má jednatel právo na odměnu***

určenou podle ustanovení § 571 odst. 1 obch. zák.

Kogentní ustanovení § 125 odst. 1 písm. f) ObchZ dále stanovuje, že odměňování jednatelů náleží do působnosti valné hromady. Nejvyšší soud se proto ve výše uvedeném rozsudku zabýval i tím, zda je nezbytným předpokladem pro poskytnutí odměny za výkon funkce jednatele, který se domáhá zaplacení odměny ve výši určené s přiměřeným použitím právní úpravy mandátní smlouvy, schválení této odměny valnou hromadou. K tomu Nejvyšší soud uzavřel, že: **„V takovém případě schválení odměny ani její výše valné hromadě nepřísluší. Vyplyvá-li z ustanovení § 66 odst. 2 ve vazbě na ustanovení § 566 odst. 1 obch. zák. pro takovou situaci úplatnost výkonu funkce jednatele a výše úplaty, zakládají tato ustanovení zákonný nárok jednatele na poskytnutí takto zjištěné odměny, aniž by bylo třeba jejího schválení valnou hromadou. Opačný závěr by totiž vedl k tomu, že by valná hromada neprojednáním výše odměny anebo odmítnutím odměnu přiznat, mohla odeprít jednatele odměnu, na kterou mu vznikl ze zákona nárok.“**

S ohledem na výše uvedené lze tedy shrnout, že současná právní úprava je založena primárně na úplatnosti výkonu funkce jednatele. Samozřejmě, nelze bránit, aby si společnost s jednatelem domluvila bezplatný výkon funkce. V takovém případě ovšem smlouva o výkonu funkce musí výslovně stanovit, že jednatel se vzdává svého práva na odměnu a svou funkci vykonává bezplatně.

„Odměny“ za výkon funkce ve vztahu k připravované rekodifikaci soukromého práva

Nový občanský zákoník („NOZ“) odstraňuje dosavadní duplicitu občanskoprávní příkazní smlouvy a obchodní smlouvy mandátní a zavádí jediný smluvní typ „příkazu“ (viz § 2430 a násl. NOZ) odpovídající standardnímu pojetí příkazní smlouvy.

Tuto změnu reflektuje i připravovaný zákon o obchodních korporacích, když ve svém §59 odst. 1 stanovuje, že: *„Práva a povinnosti mezi korporací a členem jejího orgánu se řídí přiměřeně ustanoveními občanského zákoníku o příkazu, ledaže ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo z tohoto zákona plyne něco jiného.“*

Ve srovnání s mandátní smlouvou a pojmovým znakem příkazní smlouvy, tak jak ji známe dnes, není úplatnost, takže tato smlouva může být úplatná i bezplatná (§730 OZ). Tato úprava byla téměř identicky převzata i do ustanovení NOZ upravující institut příkazu (§2438 NOZ).

I když se tato úprava odlišuje od dosavadní úpravy založené na úplatnosti výkonu funkce, z dikce připravovaného zákona o obchodních korporacích je patrné, že zákonodárce se s výše uvedenou obecnou úpravou NOZ neuspokojil a ve vztahu k výkonu funkce orgánů společnosti zvolil zcela specifickou úpravu obsaženou v § 59 a násl.

Prvně, ZOK zavádí nové povinné náležitosti smlouvy o výkonu funkce. Kromě nám známé obligatorně písemné formy a souhlasu valné hromady (§ 66 odst. 2 ObchZ, §59 odst. 3 ZOK), tak smlouva o výkonu funkce v kapitálové společnosti bude muset obsahovat detailní údaje o odměňování, jako například vymezení všech složek odměn, určení výše odměny nebo způsobu jejího výpočtu a její podoby, či určení pravidel pro výplatu zvláštních odměn atd. (§60 ZOK).

Nadto §59 odst. 3 výslovně uvádí, že **„Není-li odměňování ve smlouvě o výkonu funkce sjednáno v souladu s tímto zákonem, platí, že výkon funkce je bezplatný“**.

Potud by se mohlo zdát, že ve srovnání se stávající úpravou přistupuje nová právní úprava k otázce odměňování členů zcela opačně, tedy, že výkon funkce je pojmově bezúplatný a že člen orgánu má nárok na odměnu pouze v případě, že si se společností odměnu předem a přesně ujedná, resp. mu jí společnost přizná. K tomu viz rovněž stručné odůvodnění důvodové zprávy, v níž je uvedeno, že „toto

odlišné řešení má být motivační – dává stranám výběr, aby si odměny sjednaly přesně a předem“.

V této souvislosti bychom ovšem rádi upozornili na navazující ustanovení §59 odst. 4, v němž je stanoveno: **„Budou-li sjednaná smlouva o výkonu funkce nebo v ní obsažené ujednání o odměně neplatné z důvodu na straně obchodní korporace nebo nebude-li smlouva o výkonu funkce z důvodu překážek na straně obchodní korporace uzavřena nebo ji nejvyšší orgán neschválí bez zbytečného odkladu po vzniku funkce člena orgánu obchodní korporace, odstavec 3 se nepoužije a odměna se určuje jako odměna obvyklá v době uzavření smlouvy nebo, nebyla-li smlouva uzavřena, obvyklá v době vzniku funkce za činnost obdobné činnosti, kterou člen orgánu vykonával.“**

Ve výše uvedených případech si tak člen orgánu společnosti bude moci nadále nárokovat obvyklou odměnu za výkon jeho funkce. Rozdíl ale spočívá v tom, že tento nárok mu nevzniká „automaticky“ (z důvodu úplatného charakteru výkonu funkce), ale pouze za předpokladu, že se mu s úspěchem podaří prokázat, že odměna za výkon jeho funkce nebyla předem a/nebo řádně sjednána z důvodů na straně společnosti.

V souvislosti s odměňováním orgánů společnosti pak nová úprava dále výslovně stanovuje, že **jiné plnění, na které neplyne nárok ze zákona, vnitřního předpisu nebo smlouvy o výkonu funkce, bude možné poskytnout pouze se souhlasem toho, kdo schvaluje smlouvu o výkonu funkce (§61 odst. 1 ZOK).**

Společnosti budou nově moci při vyplácení odměn přihlížet také ke kvalitě výkonu funkce člena orgánu společnosti. Jak totiž stanoví §61 odst. 2 ZOK: **„Plnění podle smlouvy o výkonu funkce nebo podle odstavce 1 se neposkytne, pokud výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak.“**

Novou úpravu a změnu v pojetí úplatnosti výkonu funkce považujeme za pozitivní, i když, jak bylo vysvětleno výše, zcela neodstraní právní nejistotu společnosti v tom, zda člen orgánu bude nebo nebude v budoucnu po společnosti požadovat zaplacení obvyklé odměny za výkon jeho funkce. Přínos nové právní úpravy spatřujeme zejména v zavedení větší odpovědnosti člena orgánu v otázce sjednávání odměn za výkon jeho funkce. Nebude-li mít v úmyslu vykonávat tuto funkci bezúplatně, bude záležet především na něm, aby si úplatu se společností platně sjednal. Nestane-li se tak a člen orgánů si bude nárokovat vyplacení obvyklé odměny, bude muset prokázat, že pochybení vzniklo na straně společnosti. Je ovšem otázkou, jak se s touto novou právní úpravou vypořádají soudy, a to zejména s ohledem na hodnocení důkazů prokazujících pochybení na straně společnosti.

Pro úplnost jenom dodáváme, že nový zákon o obchodních korporacích ve svých přechodných ustanoveních ukládá povinnost uzpůsobit ujednání smluv o výkonu funkce a o odměnách tomuto zákonu do **6 měsíců ode dne nabytí jeho účinnosti, jinak se uplatní fikce, že výkon funkce je bezplatný.**

Mgr. Dagmara Mišutková,
advokátka

Mgr. Katarína Ilosvaiová,
advokátní koncipientka

autorky působí v advokátní kanceláři MSB Legal, v.o.s.

[MSB Legal, v.o.s.](#)

Bucharova 1314/8
158 00 Praha 13

Tel.: +420 251 566 005

Fax: +420 251 566 006

e-mail: paha@msblegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)